

Javno savjetovanje o mogućim mjerama EU-a za rješavanje problema pristupa socijalnoj zaštiti za ljude u svim oblicima zaposlenja u okviru europskog stupa socijalnih prava

Početak obrasca

Popratni dokument

Svrha ovog javnog savjetovanja

Tijekom javnog savjetovanja o europskom stupu socijalnih prava¹ mnogi su dionici izrazili zabrinutost zbog prepreka pristupu socijalnoj zaštiti (npr. naknade za nezaposlenost, naknade za slučaj bolesti, naknade za invalidnost, mirovine) i uslugama za pomoć pri zapošljavanju (npr. izobrazba, profesionalno usmjeravanje) s kojima se suočavaju samozaposlene osobe te osobe s nestandardnim oblicima zaposlenja.

Program rada Komisije za 2017. obuhvaća i inicijativu za „Pristup socijalnoj zaštiti”² kao odgovor na navedene primjedbe dionika. Svrha je ovog savjetovanja prikupiti dodatna mišljenja zainteresiranih dionika o problemima, mogućnostima, učincima te razvoju i uvođenju niza mogućih alata na razini EU-a koji bi se mogli iskoristiti za provedbu te inicijative.

U skladu s odredbama Ugovora Komisija je pokrenula savjetovanje s europskim socijalnim partnerima³ kako bi prikupila njihova mišljenja o mogućem smjeru djelovanja Europske unije. Savjetovanje je završeno 23. lipnja 2017. Socijalni partneri nisu se dogovorili o pokretanju izravnih pregovora o bilo kojemu od pitanja iz savjetovanja.

Javno savjetovanje otvoreno je svim dionicima. Međutim, organizacije kojima su važna pitanja socijalne zaštite (npr. vlade, javna tijela, poduzeća itd.) posebno su pozvane sudjelovati.

Preporučuje se pročitati kontekst i pojmovnik prije ispunjavanja upitnika.

Kontekst

Adekvatan pristup socijalnoj zaštiti i uslugama za pomoć pri zapošljavanju ključan je ne samo za gospodarsku i socijalnu sigurnost radnika, nego i za uredna tržišta rada i gospodarstva koja stvaraju kvalitetna radna mjesta i održiv rast. Ipak, u mnogim državama članicama neke skupine zaposlenih osoba, posebno onih s novim oblicima nestandardnog zaposlenja i samozaposlenih, nemaju dovoljan stvarni pristup socijalnim naknadama i uslugama za pomoć pri zapošljavanju ili ga uopće nemaju.

¹ SWD(2017) 206, dostupno na internetu.

² Vidjeti i početnu procjenu učinka: http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-2067870_en

³ Dokument o savjetovanju C(2017) 2610 final.

Procjenjuje se da do polovine samozaposlenih osoba i osoba s nestandardnim oblicima zaposlenja nema dovoljan pristup socijalnim naknadama i uslugama⁴.

Način na koji su prava i obveza socijalne zaštite povezani s oblikom zaposlenja ili samozaposlenja postaje sve veći problem. Povijesno se socijalna zaštita razvijala prije svega za radnike sa standardnim zaposlenjem (tj. na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu). Druge skupine zaposlenih, kao što su samozaposlene osobe ili osobe s nestandardnim oblicima zaposlenja, imale su manju zaštitu.

Dok digitalizacija stvara nove prilike za radnja mjesta i inovaciju, trajni prijelaz na digitalne tehnologije omogućuje i nove fleksibilne oblike rada jer razbija mnoge prostorne, vremenske i organizacijske granice rada te otvara više mogućnosti u smislu prostornih i vremenskih uvjeta rada. Brzo nastaju novi, različiti oblici odnosa između poslodavca, zaposlenika i klijenta, te dosadašnje granice između zaposlenja i samozaposlenja postaju manje jasne. U nekim se slučajevima rabi status samozaposlene osobe, a ustvari je riječ o radnom odnosu poslodavca i zaposlenika. U slučajevima u kojima status samozaposlene osobe znatno mijenja pravo na zaštitu i obveze plaćanja doprinosa za socijalno osiguranje, osobe mogu biti potaknute na to da formalno uzmu status samozaposlene osobe kako bi troškovi rada koji se obračunavaju na plaću bili manji.

Budući da su ti oblici rada sve zastupljeniji u ponudi novih radnih mjesta, posebno za mlade, sve je veći dio radnog stanovništva koji može ostati bez adekvatne socijalne zaštite i usluga za pomoć pri zapošljavanju koje su im potrebne za radnu karijeru i život na tržištima rada koja se sve brže mijenjaju, uz sve više prijelaza u smislu statusa i oblika zaposlenja. Akumulirani učinci takvih razlika u pravima vjerojatno će prouzrokovati nove nejednakosti, međugeneracijske i unutar generacija, između onih koji imaju ili uspiju dobiti standardne ugovore sa svim socijalnim pravima i onih koji to ne uspiju.

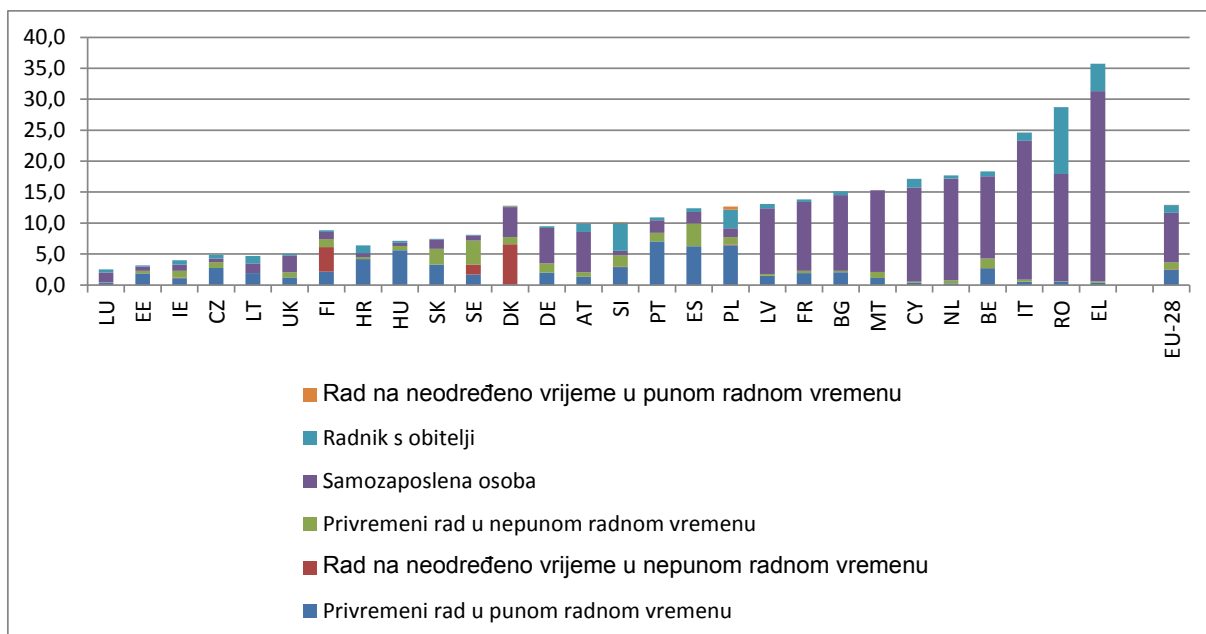
Samozaposlenost i drugi nestandardni oblici zaposlenja znatno su zastupljeni na tržištu rada. U 2015. je od ukupno 221 milijuna zaposlenih u EU-u 15 % bilo samozaposleno, 12 % privremeno zaposleno, 14 % zaposleno u nepunom radnom vremenu, a 58 % zaposleno na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu. Ova bi inicijativa mogla utjecati na ukupno 41 % zaposlenih.

Situacija je različita u svakoj državi članici. Neke su države članice počele prilagođavati svoje institucije tržišta rada i sustave socijalne zaštite toj novoj situaciji. Uvedene su određene reforme kako bi se osigurao pristup socijalnoj zaštiti za osobe s nestandardnim oblicima zaposlenja te, odnedavno, kako bi se regulirali novi oblici samozaposlenja. Međutim, većina država članica još nije uspjela adekvatno odgovoriti na „promjene u radu”. Na primjer, u 10 država članica samozaposlene osobe ne mogu imati osiguranje za slučaj nezaposlenosti. Gotovo trećina osoba u EU-u koje imaju ugovore za privremeni rad u punom radnom vremenu nema prava na naknade za nezaposlenost, pri čemu taj udio varira među državama članicama od 3 % do 70 %⁵.

Postotak zaposlenih osoba kojima mogu biti uskraćena prava na naknade za nezaposlenost (u dobi od 15 godina do 64 godine, podaci za 2014.).

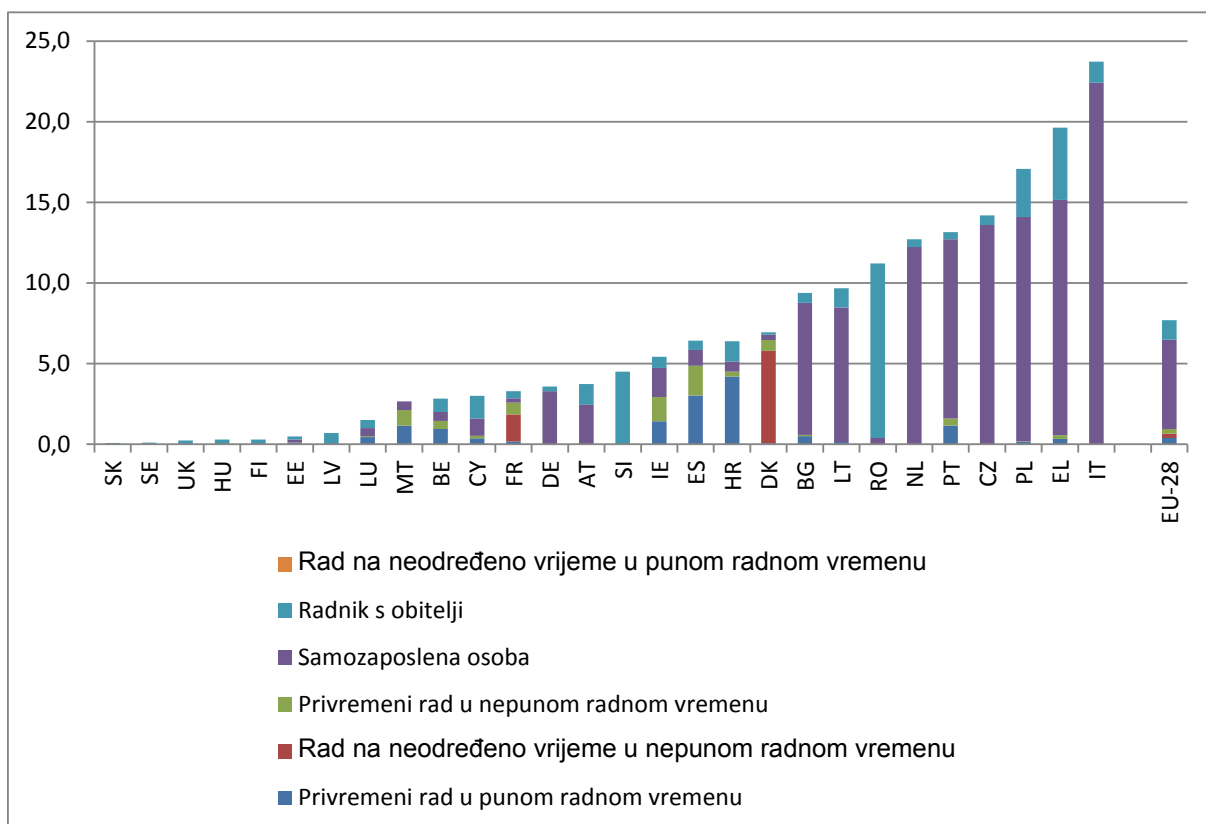
⁴ Matsanganis et al. (2016): *Non-standard employment and access to social security benefits* (Nestandardno zaposlenje i pristup socijalnim naknadama).

⁵ Matsanganis et al. (2016): *Non-standard employment and access to social security benefits* (Nestandardno zaposlenje i pristup socijalnim naknadama).

Kad je riječ o naknadama za slučaj bolesti, otprilike 40 % samozaposlenih ne ispunjava uvjete za njih, a u istom je položaju samo oko 10 % zaposlenih na određeno vrijeme⁶.

Postotak zaposlenih osoba kojima mogu biti uskraćena prava na naknade u slučaju bolesti (u dobi od 15 godina do 64 godine, podaci za 2014.).

⁶ Isto.

Usluge za pomoć pri zapošljavanju, kao što su izobrazba, mentorstvo i savjetovanje, u svega su nekoliko država članica dostupne samozaposlenim osobama.

Relativni rizik od siromaštva u EU-28 bio je 2015. tri puta veći za samozaposlene nego za zaposlene. Slično tome, rizik od siromaštva bio je 2015. znatno veći za osobe s nestandardnim oblicima zaposlenja nego za zaposlene na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu. Usto, u Europi (EU-28) u prosjeku oko 15 % zaposlenih s ugovorom za privremeni rad ili rad u nepunom radnom vremenu ima niska primanja⁷.

Problemi su uvelike izazvani nedostacima u regulatornom okviru kojim se uređuju dostupnost, prenosivost i transparentnost socijalne zaštite i usluga za pomoć pri zapošljavanju, a ne uzimaju se (dovoljno) u obzir ta novija kretanja na tržištu rada. Posebno su vidljivi sljedeći **problemi**:

- **Nedostaci u službenoj zaštiti**

Nedostaci u službenoj zaštiti povezani su sa zakonskim preprekama u nacionalnim zakonodavstvima zbog kojih osobe s nestandardnim oblicima zaposlenja i samozaposlene osobe nemaju stvaran pristup socijalnoj zaštiti i uslugama za pomoć pri zapošljavanju.

Iako su osobe s nestandardnim oblicima zaposlenja uglavnom službeno obuhvaćene socijalnom zaštitom, neke kategorije nestandardnog zaposlenja nemaju pristup toj zaštiti (npr. povremeni i sezonski rad u Bugarskoj, Mađarskoj i Rumunjskoj; privremeni rad preko agencija za privremeno zapošljavanje u Nizozemskoj i Ujedinjenoj Kraljevini; rad na poziv (*on-call*) i rad bez utvrđenog broja radnih sati (*zero-hour*) u Nizozemskoj) ili ga imaju samo djelomično (npr. mini-poslovi u Njemačkoj).

Za samozaposlene osobe službena socijalna zaštita uvelike varira među europskim zemljama, ne samo među pojedinim programima nego i među kategorijama samozaposlenih u istoj zemlji. Samozaposlene osobe uglavnom su službeno obuhvaćene programima koji se ne temelje na osiguranju, tj. univerzalnim programima (npr. obiteljske naknade, određene usluge zdravstvene zaštite i roditeljske naknade) te određenim programima na temelju imovinskog stanja (npr. socijalna pomoć, neke usluge dugotrajne skrbi, osnovne starosne mirovine). Mogu dobiti i neke naknade koje se temelje na osiguranju. Obično se službeno mogu koristiti zdravstvenom zaštitom, roditeljskim/roditeljskim naknadama, mirovinama te programima za dugotrajnu skrb i invalidnost. Međutim, bitno je da ponekad te osobe nisu obuhvaćene glavnim programima koji se temelje na osiguranju, kao što su naknade za slučaj bolesti, za nezaposlenost i/ili ozljede na radu.

Osobe s nestandardnim zaposlenjem i samozaposlene osobe mogu imati i neadekvatan pristup izobrazbi i razvoju karijere. Iako se osobe s nestandardnim zaposlenjem često mogu koristiti javnim uslugama za pomoć pri zapošljavanju jednako kao i osobe sa standardnim zaposlenjem, imaju znatno manji pristup izobrazbi na poslu. U većini država članica samozaposlene osobe imaju slabu mogućnost pristupa usmjeravanju, izobrazbi, cjeloživotnom učenju ili mentorstvu. Ipak, u otprilike trećini država članica poticaji za osnivanje poduzeća mogu obuhvaćati izobrazbu, informiranje i savjetovanje, ali obično samo u početnoj fazi.

⁷ Podaci Eurostata.

- **Nedostaci u stvarnoj zaštiti**

Iako su osobe s nestandardnim zaposlenjem i samozaposlene osobe službeno obuhvaćene programima socijalne zaštite te time službeno imaju i pristup povezanim naknadama, nemaju nužno i stvarnu mogućnost pristupa jer su kriteriji za primanje naknada možda utvrđeni tako da ih je jako teško ispuniti.

Osobe s nestandardnim zaposlenjem i samozaposlene osobe često imaju poteškoća s ispunjavanjem uvjeta za doprinosne naknade (npr. duljina razdoblja uplaćivanja doprinosa). Ako uplaćuju doprinose za socijalno osiguranje, oni su često na dobrovoljnoj bazi, paušalni ili izračunani prema osnovici prihoda koju sami prijavljuju (podložno minimalnim iznosima). Usto, ako su prihodi niski, visina doprinosa povezanih s prihodima može biti nedostatna za adekvatnu visinu naknada. Nedostatno razmišljanje o budućnosti također može priječiti pojedince u osiguravanju dovoljne socijalne zaštite tijekom radnog vijeka. Veća je vjerojatnost da doprinose neće uplaćivati, ili da će uplaćivati manje iznose, osobe s niskim i/ili neredovitim prihodima, posebno samozaposleni koji ne zapošljavaju druge osobe i zaposleni s kratkoročnim nestandardnim ugovorima. Zbog toga te osobe često nisu dostatno osigurane od socijalnih i zdravstvenih rizika te se oslanjaju na sigurnosne mreže koje su krajnja opcija.

Samozaposlene osobe mogu imati slične probleme kao i radnici s nestandardnim zaposlenjem. *Stvarna* zaštita ili stvarno prikupljanje prava za njih ovisi o uvjetima, posebno o osnovici prihoda koja se uzima u obzir za izračun naknada. Općenito *samozaposlene osobe* primaju manje naknade i primaju ih kraće nego standardno zaposlene osobe. To je često slučaj s naknadama za nezaposlenost (npr. u Danskoj, Estoniji, Grčkoj, Finskoj), naknadama za slučaj bolesti (npr. u Belgiji, Bugarskoj, Češkoj, Finskoj) i rodiljnim naknadama (npr. u Hrvatskoj i Poljskoj).

Poteškoće u prikupljanju prava i neadekvatnost naknada proizlaze iz dvaju glavnih elemenata:

- a) uvjeta koje je teško ispuniti, često zato što su utvrđeni u odnosu na standardno zaposlenje (npr. razdoblja uplaćivanja doprinosa, zahtjevi za prestanak djelatnosti itd.); radnici koji rade u nepunom radnom vremenu i privremeno zaposleni često ne mogu iskoristiti naknade zbog visokih pragova za broj radnih sati i razdoblja uplaćivanja doprinosa; i
- b) stopa / paušalnih iznosa doprinosa i, posebno, osnovice prihoda, koja može biti povezana s nekoliko problema: isplaćenim prihodima za dugotrajna ranija razdoblja zarade, plaćanjima unaprijed (plaćanja unaprijed za socijalno osiguranje), plaćanjima dugova, neprijavlivanjem ili prijavljivanjem manjih tokova prihoda itd.

- **Nedovoljna prenosivost prava**

Karijera s prekidima, tj. karijera koja se sastoji od više razdoblja s ugovorima na određeno vrijeme i/ili razdoblja samozaposlenosti ili poslova s drugim vrstama nestandardnih ugovora, može biti jedan od načina reagiranja pojedinaca na promjenjive zahtjeve tržišta rada kako bi pronašli poslove koji odgovaraju njihovim vještinama, željama i preferencijama u smislu ravnoteže između poslovnog i privatnog života. Ali ako se europski radnici trebaju prilagoditi sve većem broju prijelaza u karijeri te oblicima i obrascima rada koji se brzo mijenjaju zbog tehnologije i globalizacije, moraju moći zadržati svoja prava na socijalnu zaštitu i povezane usluge za pomoć pri zapošljavanju, odnosno ta prava moraju biti prenosiva. *Prenosivost prava među različitim programima i radnim statusima, uključujući probleme s njihovim očuvanjem i mogućnostima prijenosa, prepreka je osobama s nestandardnim oblicima zaposlenja i samozaposlenim osobama.*

Obično samozaposlena osoba koja je bila zaposlena i primala plaću ne može nakon prestanka obavljanja svoje samostalne djelatnosti primati naknade za nezaposlenost na temelju svojega prethodnog statusa. Prenosivost prava povezanih s radom posebno je problematična u nekim zemljama (npr. u Njemačkoj, Danskoj, Nizozemskoj).

Svega je nekoliko zemalja uvelo mehanizme kojima se osobama omogućuje da u izračun naknada za nezaposlenost uključe razdoblja uplaćivanja doprinosa iz prethodnih razdoblja rada (npr. Belgija, Francuska, Hrvatska, Luksemburg, Švedska). Tek nekoliko zemalja polako integrira različite vrste prava u jedinstvenu evidenciju (npr. Latvija, Francuska). Evidencija socijalnog osiguranja na razini pojedinca primjer je instrumenta koji može biti važan instrument za očuvanje i prenosivost prava i za informiranje pojedinaca.

- **Nedovoljna transparentnost prava i regulatorna složenost**

Zbog trenutačne regulatorne složenosti i nedovoljne transparentnosti u mnogim državama članicama osobe često nisu dovoljno upoznate sa svojim pravima i obvezama te mogućnostima ostvarivanja prava. To je posebno bitno u kontekstu čestog mijenjanja poslova i radnih statusa.

U nekoliko država članica osobe se ne obavještava redovito o njihovim pravima niti im se nudi dovoljno jasan način pristupa tim informacijama. U mnogim je državama članicama zbog regulatorne složenosti prilično teško dobiti i objediniti informacije o naknadama i uslugama na koje osoba eventualno ima pravo ili koje može zatražiti u određenim okolnostima, a koje je stekla u okviru različitih programa i poslovnih statusa u karijeri.

Tek je u vrlo malom broju država članica osiguran jednostavan pristup informacijama o uslugama za pomoć pri zapošljavanju koje osobe mogu iskoristiti u slučaju nezaposlenosti, promjene posla te prijelaza između nesamostalnog rada i samozaposlenja ili kombinacije nesamostalnog rada i samozaposlenja.

Sveukupno gledajući, s obzirom na trenutačno stanje, treba se dosta potruditi oko pojednostavnjenja tako da svaki pojedinac može lakše prikupljati, čuvati, prenositi i čak i pretvarati svoja prava u druge vrste prava te da mu budu dostupne jasne informacije o tim pravima. Problemi s pristupom socijalnoj zaštiti povezani su s nepostojanjem službenog pristupa ili ograničenim stvarnim pristupom za određene oblike zaposlenja i samozaposlenje zbog doprinosa koji se uplaćuju na dobrovoljnoj osnovi ili paušalno ili na temelju osnovice koju osobe same prijavljuju te nedostatnih razdoblja rada / uplaćivanja doprinosa kojima se uvjetuje pristup zaštiti. Potrebne su brze mjere za rješavanje problema nedovoljne prenosivosti prava na socijalnu zaštitu iz jednog oblika zaposlenja na drugi i nedovoljne transparentnosti takvih prava.

Trenutačna pravna stečevina i instrumenti EU-a

Pravna stečevina EU-a koja se odnosi na prava i obveze povezane sa socijalnom zaštitom i uslugama za pomoć pri zapošljavanju provodi se nizom zakonodavnih i nezakonodavnih odredaba. Međutim, ni jednom od njih ne rješavaju se u potpunosti prava i obveze osoba s nestandardnim oblicima zaposlenja i samozaposlenih osoba.

U području socijalne zaštite dvije su preporuke Vijeća donesene u 90-im godinama prošlog stoljeća⁸, uz uspostavu Odbora za socijalnu zaštitu i primjenu smjernica, pokazatelja, mjerila i razmjena najbolje prakse, otvorile put za usklađenu strategiju socijalne zaštite – otvorenu metodu koordinacije u području socijalnih pitanja. Ti su instrumenti u posljednjih dvadesetak godina bili bitni načini koordiniranog rješavanja nekih od najprećih problema u području socijalnog uključivanja i socijalne zaštite u državama članicama.

Međutim, tijekom godina, problemima u području socijalne zaštite za samozaposlene i osobe s nestandardnim oblicima zaposlenja nije posvećena dovoljna pozornost u okviru te strategije. S obzirom na socijalne trendove i promjene u svijetu rada te sve veći broj osoba koje zbog tih promjena mogu ostati bez socijalne zaštite, takvi neobvezujući mehanizmi koordinacije i dalje su bitni za poticanje koordiniranog odgovora država članica na problem, ali možda nisu dovoljni.

U posljednjih nekoliko desetljeća uspostavljen je i pravni okvir EU-a za zaštitu prava radnika. Kad je posrijedi nestandardno zaposlenje, provedena je Direktiva o radu preko poduzeća za privremeno zapošljavanje i pregovorima je postignuto nekoliko sporazuma između socijalnih partnera koji su provedeni Direktivom o radu s nepunim radnim vremenom i Direktivom o radu na određeno vrijeme, čime je osigurana zaštita određenih prava⁹. No, budući da se direktive primjenjuju na uvjete zaposlenja, njihov učinak na socijalnu zaštitu bio je i dalje je prilično ograničen. Kad je riječ o samozaposlenim osobama, Direktiva 2010/41/EU o jednakom postupanju prema muškarcima i ženama koji su samozaposleni bila je pomak prema poboljšanju zaštite samozaposlenih pojedinaca te pristupa socijalnoj zaštiti za njihove braćne drugove.

Naposljetku, smjernice za pristup izobrazbi i uslugama za pomoć pri zapošljavanju utvrđene su u smjericama za politike zapošljavanja država članica koje su temelj europske strategije zapošljavanja i europskog semestra. Europski fondovi, posebno Europski socijalni fond (ESF), pružaju financijsku potporu za izobrazbu i mjere aktivacije.

Međunarodna dimenzija

Međunarodna organizacija rada (ILO) razvila je dvodimenzionalan pristup za brzu provedbu nacionalnih osnovnih razina socijalne zaštite koje obuhvaćaju osnovna jamstva socijalne sigurnosti. Njima se osiguravaju univerzalan pristup glavnim uslugama zdravstvene zaštite i sigurnost prihoda barem na nacionalno definiranoj minimalnoj razini (horizontalna dimenzija) u skladu s Preporukom o osnovama socijalne zaštite iz 2012. (br. 202) te postupno dostizanje viših razina zaštite (vertikalna dimenzija) unutar sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti u skladu s Konvencijom o socijalnoj sigurnosti (minimalni standardi) iz 1952. (br. 102).

⁸ Preporuka Vijeća o približavanju ciljeva i politika socijalne zaštite (92/442/EEZ), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992H0442&from=EN>

⁹ Direktiva o radu na određeno vrijeme 1999/70/EZ, dostupna [na internetu](#); Direktiva o radu s nepunim radnim vremenom 97/81/EZ, dostupna [na internetu](#); Direktiva o radu preko poduzeća za privremeno zapošljavanje, dostupna [na internetu](#).

Pojmovnik

Povremeni rad: Eurofound razlikuje dvije vrste povremenog rada:

- *rad s prekidima:* poslodavac redovito ili neredovito traži od radnika da obave određeni zadatak, često za određeni projekt ili sezonski posao. Zaposlenje je na određeno vrijeme i temelji se na obavljanju određenog zadatka ili zadanom broju radnih dana. Takav oblik zaposlenja javlja se u Belgiji, Hrvatskoj, Francuskoj, Mađarskoj, Italiji, Rumunjskoj, Slovačkoj i Sloveniji,
- *rad na poziv (on-call work):* radni odnos poslodavca i zaposlenika je trajan, ali poslodavac zaposleniku ne daje stalno radne zadatke, nego ga može pozvati na rad kad mu zatreba. Takav oblik zaposlenja pojavio se ili je postao važniji u posljednjih desetak godina u Irskoj, Italiji, Nizozemskoj, Švedskoj i Ujedinjenoj Kraljevini.

Eurofound napominje da se povremeni rad može preklapati s drugim oblicima zaposlenja, kao što je rad uz plaćanje vaučerima.

Ekonomski ovisna samozaposlena osoba: u ekonomski ovisnom samozaposlenju radnik može obavljati usluge za poduzeće na temelju ugovora koji se razlikuje od ugovora o radu, ali mu prihodi ovise o jednom klijentu ili nekoliko njih te može dobivati upute o načinu obavljanja posla (ILO).

Smjernice za zapošljavanje: [smjernice za zapošljavanje](#) koje je predložila Komisija te odobrilo Vijeće predstavljaju zajedničke prioritete i ciljeve nacionalnih politika zapošljavanja. One su od 2005. integrirane u paket sa širim smjernicama gospodarske politike. U ožujku 2015. Komisija je donijela prijedlog novog paketa integriranih smjernica politike radi potpore postizanju pametnog, održivog i uključivog rasta te ciljeva [europskog semestra](#) za koordinaciju ekonomskih politika.

Europski semestar: pruža okvir za koordinaciju ekonomskih politika u cijeloj Europskoj uniji. Omogućuje zemljama EU-a da raspravljaju o svojim ekonomskim planovima i planovima proračuna te da prate napredak u određenim vremenskim točkama tijekom godine.

Mobilni rad uz potporu informacijskim i komunikacijskim tehnologijama: obrazac rada u kojem radnik (zaposlena ili samozaposlena osoba) radi na različitim lokacijama izvan prostora poslodavca (npr. kod kuće, u prostorima klijenta ili „na putu”) uz potporu modernim tehnologijama kao što su prijenosna računala i tableti. Razlikuje se od tradicionalnog rada na daljinu u smislu još manje ovisnosti o mjestu rada.

Evidencija na razini pojedinca: tijekom savjetovanja o europskom stupu socijalnih prava često je kao primjer navođen sustav internetske evidencije na razini pojedinca za prava povezana s radom (*compte personnel d'activité*, CPA) koji se trenutačno uvodi u Francuskoj. Zahvaljujući toj evidenciji osobe će moći iskoristiti „bodove” prikupljene na ranijim radnim mjestima za izobrazbu, dopust za usavršavanje ili obiteljski dopust, dodatak na plaću i još više pogodnosti. Prijelaz na nestandardni ugovor može značiti da će osoba primati manje bodova ili ih više neće

primati, ali stečeni se bodovi neće izgubiti; možda će se čak moći iskoristiti za financiranje osnivanja poduzeća tj. samozaposlenja. Takvom se evidencijom za pojedince osiguravaju veća kontinuiranost prava između različitih vrsta poslova i veća mobilnost. Osigurava se i bolja primjena socijalnih prava te se osobe potiče da biraju naknade i usluge koje najbolje odgovaraju njihovim potrebama. Nekoliko je država članica navelo da razmatra uvođenje sličnih sustava evidencije na razini pojedinaca.

Novi oblici zaposlenja odlikuju se nekonvencionalnim obrascima i mjestima rada ili neredovitim radom. Mogu se temeljiti na nestandardnim ugovorima ili statusu samozaposlenja. Eurofound je utvrdio devet novih, ili sve značajnijih, oblika zaposlenja od 2000.: dijeljenje zaposlenika, dijeljenje radnog mjesta, privremena uprava, povremeni rad, mobilni rad uz potporu informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, rad uz plaćanje vaučerima, rad na projektima za više poslodavaca (*portfolio work*), eksternalizacija poslova korisnicima interneta (*crowd employment*) i suradnički rad.

Nestandardno zaposlenje odnosi se na sve oblike rada osim rada na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu u bilateralnom radnom odnosu poslodavca i zaposlenika.

Rad na projektima za više poslodavaca (*portfolio work*): samozaposlena osoba radi za velik broj klijenata obavljajući manje poslove za svakoga od njih.

Povezane usluge za pomoć pri zapošljavanju obuhvaćaju davanja u naravi obuhvaćena aktivnim politikama tržišta rada, kao što su usmjeravanje, savjetovanje i posredovanje pri zapošljavanju, izobrazba i usavršavanje te mjere rehabilitacije i ponovnog zapošljavanja, koje u pravilu osiguravaju javne službe za zapošljavanje.

Samozaposlenje se odnosi na zaposlenje u kojemu osoba obavlja profitnu djelatnost u svoju vlastitu korist. Samozaposlene osobe mogu, ali ne moraju, zapošljavati druge osobe.

Otvorena metoda koordinacije u području socijalnih pitanja: Služeći se otvorenim metodom koordinacije u području socijalnih pitanja, Komisija u okviru Odbora za socijalnu zaštitu surađuje s državama članicama EU-a u području socijalnog uključivanja, zdravstvene zaštite i dugoročne skrbi te mirovina. Otvorena metoda koordinacije u području socijalnih pitanja proces je političke suradnje na dobrovoljnoj osnovi u okviru kojeg se utvrđuju zajednički ciljevi i na temelju zajedničkih pokazatelja mjeri napredak u njihovu ostvarenju. Taj proces uključuje i blisku suradnju s dionicima, uključujući socijalne partnere i civilno društvo.

Socijalna zaštita obuhvaća sve socijalne naknade, novčane i u naravi, pri čemu su glavne: naknade za nezaposlenost, za bolest, za nesreće na radu i profesionalne bolesti, za invalidnost, starosne i predmirovinske naknade, naknade za smrt (tj. mirovine za nadživjele osobe i posmrtna pripomoć), roditeljske i roditeljske naknade, naknade za roditeljske i obiteljske obveze te u slučaju potrebe za zdravstvenom zaštitom ili dugotrajnom skrbi.

Obveze za socijalnu zaštitu: obvezna plaćanja za sustav socijalne zaštite i povezanih usluga za pomoć pri zapošljavanju na osnovu kojih se stječu pravo primanja (eventualnih) budućih socijalnih naknada. Te naknade uključuju: naknade i dodatke za nezaposlenost, za nesreće,

ozljede i bolest, starosne i invalidske mirovine i mirovine za nadživjele osobe, obiteljske naknade, nadoknadu troškova liječenja ili bolničkog liječenja ili pružanja medicinskih ili bolničkih usluga. Ti doprinosi mogu biti obveza i zaposlenika i poslodavaca.

Pravo na socijalnu zaštitu: pravo na pristup socijalnoj zaštiti i na prikupljena prava uz plaćanje doprinosa.

Neobvezujući pravni instrumenti: termin za mjere EU-a kao što su smjernice, preporuke, izjave i mišljenja, koje, za razliku od uredaba, direktiva i odluka, nisu obvezujuće za one kojima su upućene.

Rad preko agencija za privremeno zapošljavanje: osoba koja ima ugovor o radu ili radni odnos s agencijom za privremeno zapošljavanje radi upućivanja na privremeni rad poduzeću korisniku pod njegovim nadzorom i prema njegovim uputama.

Rad uz plaćanje vaučerima: radni odnos i povezana plaćanja temelje se na vaučerima umjesto na ugovoru o radu. U većini slučajeva takvi radnici imaju status između zaposlenika i samozaposlene osobe.